

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

Katedra klasických studií

Úvod do mediteránních studií

Dějiny židovského národa

(recenze na odbornou publikaci)

Jana Látalová

UČO 413547

19. 11. 2012

I. Úvod

Předmětem recenze je publikace Dějiny židovského národa od britského autora Paula Johnsona, vydaná pod originálním názvem *A History of the Jews* v roce 1987. Do češtiny byla přeložena Věrou a Janem Lamperovými a vydána roku 1995 v nakladatelství Rozmluvy.

II. Analýza

Publikace je rozdělena na sedm částí. Hlavní linii tvoří výklad židovských dějin v celé délce jejich trvání. Hned na začátku autor popisuje pozadí vzniku knihy a důvody, které ho přivedly k jejímu napsání.

Již v první části, nazvané Izraelité, je čtenář odkazován na Bibli, podle níž „v dějinách vystupují Židé jako nejhouževnatější národ“ (s. 17). Přes oslavování Abrahama, vznik pojmu vyvoleného národa a Země zaslíbené se dostáváme k původnímu označení tohoto národa. „Hebrejci se v *Pentateuchu* skutečně vyskytují s významem děti Izraele, ale pouze ústy Egypťanů či samotných Izraelitů v přítomnosti Egypťanů. Asi od 2. století př. Kr., kdy ho takto poprvé použil Sírachovec, se slovo hebrejský začalo používat v jazyce Bible a ve všech následujících dílech psaných tímto jazykem.“ (s. 31) Následuje popis života krále Davida a Jeremjáše, prvního Žida.

Část *Judaismus* se věnuje samotnému náboženství. Dotýká se mnoha témat, jako jsou například Babylon, kněz Ezechiel, král Šalamoun, Ježíš, první křesťanský antisemitismus a srovnání s islámem.

Katedokracie plynule navazuje na předešlou část. Na začátku 8. století se Židé pohybovali v „přátelském“ řecko-latinském prostředí, ovšem „v sevření islámského teokratického živlu“ (s. 163) a katedokracie se stala únikem, díky němuž komunitu spravovali vzdělaní lidé. Na širším pozadí jsou pak popisovány jedny z prvních rituálních vražd, pogromy a známá španělská inkvizice.

Ghetto se kromě několika temných století dotýká i prvních útěků do New Yorku.

Emancipace tvoří spíše kulturní složku této publikace. Součástí je židovské umění, vývoj hebrejštiny, vznik jidiš, hudebníci, Sigmund Freud, Franz Kafka či Albert Einstein.

Kostru části *Holocaust* tvoří obě světové války, osudy několika postav, vztah mezi Židy samotnými i vztah Židů vůči okolním, povětšinou evropským velmocím.

Poslední část, Sion, se věnuje událostem od druhé světové války, tedy jednáním před a samotnému vzniku státu Izrael, arabsko-izraelským válkám, ustálení hebrejštiny jako hlavního jazyka a následné hromadné změně křestních i rodinných jmen do hebrejské podoby – „*požadavek osobních hebrejských jmen vedl k tomu, že Židé začali nová jména vyhledávat v Bibli*“ (s. 521). Rozebírá i novodobé zvyky Židů týkající se šabatu, sňatků nebo vzdělání, popisuje židovské sekty, aliju uspořádanou kvůli antisemitismu v dnes již bývalém Svazu sovětských socialistických republik či důležitou roli současných Židů ve Spojených státech amerických.

Vysvětlivky tvoří abecední slovníček jednoduše objasňující pojmy užívané v publikaci. Jedná se o odborné i náboženské pojmy, které více či méně naše společnost převzala do každodenní konverzace. Slova pocházejí nejčastěji z hebrejštiny, řečtiny a jidiš.

III. Kritické zhodnocení

Autor v úvodu obhájí svůj záměr napsat knihu z vlastního pohledu, „*jedná se o osobní interpretaci židovských dějin*“ (s. 13). V celé publikaci se dále objevují občasně projevy jeho názorů, subjektivní pohled je předkládán čtenáři na úrovni encyklopedického výkladu. „*V Hebronu se zrcadlí dlouhé, tragické dějiny Židů a jejich bezkonkurenční schopnost překonávat rány osudu.*“ (s. 17) Ačkoliv se o Židech traduje, že byli za jakýchkoli situací ve své historii jedni z nejhouževnatějších, Johnsonovi nepřísluší hodnotit jejich schopnosti jako „bezkonkurenční“. Viz dále „*Rakušané byli horší než Němci.*“ (s. 477) a „*Rumuni nebyli o nic lepší než Rakušané – v něčem spíš horší.*“ (s. 477) Autor sice vysvětluje tato tvrzení (týká se chování vlád evropských států na počátku druhé poloviny dvacátého století), ale neměl by ještě před samotným vysvětlením předkládat své dojmy vyvozené z historických událostí.

Naopak zobrazuje často neviděné souvislosti rozdělené staletími. „*Takže zahynulo téměř šest milionů Židů. Dvě tisíciletí antisemitské nenávisti všech barev a odstínů, pohanské, křesťanské i světské, pověřivé i intelektuální, lidové i akademické, spojil Hitler do ohromného molocha, kterého oživil svou ojedinělou energií a vůlí a poslal na bezmocné evropské Židovstvo.*“ (s. 489) Dává do souvislosti i nejstarší události spojené s židovskou komunitou, uvádí spoustu zajímavostí z běžného života tohoto národa. Neopomíná však právě ani důležité spojníky napříč politickými hranicemi, „*Samotný Mussolini byl celý život střídavě filosemitou a antisemitou.*“ (s. 479) či

současnost Židů – dotýká se například teroristických útoků vyvolaných náboženskými neshodami.

Publikace také poskytuje cenné odkazy na další literaturu a historické prameny.

Přehledné uspořádání a autorovo osobité pojetí způsobuje to, že je publikace čtivá a srozumitelná i pro nezainteresovaného čtenáře.

V dalších, případně aktualizovaných vydáních by se měly objevit zmínky o předešlých pětadvaceti letech – právě taková doba uběhla od napsání knihy a do dneška se ve spojitosti s Židy stala řada událostí významných v celosvětovém měřítku, například nekončící boj o Palestinu a mírová jednání v rámci arabsko-izraelského konfliktu z let 1993 až 1995.

IV. Bibliografie

- JOHNSON, Paul. *Dějiny židovského národa*. 1. vyd. Praha: ROZMLUVY, 1995. 592 s. ISBN 80-85336-31-6